

Zondag 2 juli 2017

Over Jeremia

Lezingen: Jeremia 20 : 7 – 13

Mattheüs 10 : 16 – 23

Het klinkt een beetje vreemd misschien, maar deze afgelopen week, sinds ik me ben ga verdiepen in de lezingen voor vanmorgen, heeft Jeremia me wel bezighouden.

Misschien omdat Jeremia niet zo vaak aan de orde is in de lezingen.

Hoewel hij als profeet wel bekend is, één van de grote profeten en ook z'n klaagliederen.

Maar ik denk dat het vooral ook is vanwege die rare dubbelheid die hij oproept.

Sympathie en weerstand.

Sympathie vanwege zijn gedrevenheid om de boodschap van God te verkondigen, hij kan het niet laten.

‘Heer, U liet mij uw woorden spreken. Ik heb gedaan wat U wilde. Ik moest U wel gehoorzamen, want U bent sterker dan ik. ‘Soms denk ik: ik doe het niet meer, U noemen, dan voel ik weer uw woede, letterlijk: dan laait er een vuur op in mijn hart,

Ik doe moeite om het in bedwang te houden, maar ik kan het niet.’

Of Jeremia het wil of niet, hij móet Gods woord verkondigen.

Dat roept sympathie op, maar ook de vraag of ik, wij ook niet zo gedreven zouden moeten zijn.

Jeremia roept ook weerstand op vanwege zijn klagen, zijn depressiviteit.

‘Iedereen bespot mij, ik word mishandeld, onderdrukt’.

En na het gedeelte dat wij hebben gelezen, vervloekt Jeremia zelfs de dag waarop hij is geboren.

Vervloekt hij de man die zijn vader het nieuws bracht dat hij een zoon heeft gekregen.

Jeremia had liever niet geboren willen worden:

‘Ik heb alleen maar verdriet en pijn, ik slijt mijn dagen in schande’.

We hebben er zelfs een woord aan over gehouden, aan het geklaag van Jeremia:

Jeremiëren: zich beklagen, jammeren, weeklagen.

We houden niet van klagers, hoewel wij Nederlanders wel de naam hebben veel te klagen, over het weer, de politiek, de files.

En we zijn soms ook bang om klagerig over te komen, juist mensen die er misschien wel reden voor hebben, vanwege verdriet, ziekte of andere tegenslag.

‘Je wilt niet teveel klagen, want dat blijven de mensen misschien weg’.

Of: ‘Ik mag niet klagen’, op de vraag hoe het gaat.

Maar, denk ik dan, en zeg het ook weleens, als er reden voor is mag het best wel: klagen.

De Bijbel geeft wat dat betreft het goede voorbeeld.

Niet alleen Jeremia maar ook de psalmen laten ons dat zien.

En met een psalmwoord ook Jezus zelf, aan het kruis met woorden uit psalm 22:

‘Mijn God, mijn God, waarom hebt U mij verlaten’.

En na de klacht, na het kunnen uiten van je pijn en verdriet, kan er dan misschien weer ruimte komen voor vertrouwen en ervaring van Gods nabijheid.

Zoals vaak in de psalmen en ook bij Jeremia die midden in zijn klaagzang opeens een loflied aanheft: ‘Heer, ik zing voor U, ik wil U danken, want u redt machteloze mensen als ze door anderen worden bedreigd’.

Waarna dan toch het gedeelte volgt over ‘vervloekt de dag waarop ik geboren ben’.

Sympathie en weerstand, dat kan Jeremia oproepen.

Ik denk dat iedereen wel van die mensen kent, die vaak wat te klagen hebben, altijd kritisch zijn, vaak lastig om er bij te hebben, omdat ze de sfeer bederven,

het gesprek, het werk ophouden, het proces vertragen.

Maar misschien soms ook wel een beetje gelijk hebben.

Zulke mensen kun je in de kerkelijke gemeente tegenkomen of op je werk of in je woonomgeving.

Altijd wat op te merken, dat iets niet goed gaat, te snel of juist te langzaam, niet volgens de regels, te veel of juist te weinig veranderingen en vernieuwingen.

Of in je straat een buurman of buurvrouw, over kinderen die teveel lawaai maken.

Of mensen, organisaties die ons confronteren met lastige, kritische opmerkingen en verhalen.

Klokkenluiders, die met klachten over misstanden in een bedrijf komen, wat hen vaak niet in dank wordt afgenomen.

Wéer een rapport van Amnesty International of Greenpeace met een actie, dat weten we toch ondertussen wel, van die mensenrechten en van het milieu.

Jeremia geeft het niet op, zwijgt niet.

Niet omdat hij het wil, nee liever niet.

Als Jeremia door God tot profeet wordt geroepen, werpt hij tegen ‘Ik kan niet spreken, ik ben te jong’.

En in onze lezing van vandaag:

‘Soms denk ik: Ik doe het niet meer. Ik zeg niets meer namens de Heer.

Maar: ik probeer mij stil te houden, dan laait er in mijn hart een vuur op, ik doe moeite het in bedwang te houden, maar ik kan het niet’. Het lukt me niet. Uw woorden moeten eruit.

Een gedrevenheid van Jeremia, dat niet anders kunnen, ondanks de weerstand die hij tegenkomt.

Veel weerstand en tegenwerking vanwege ons geloof ondervinden wij over het algemeen niet.

Al wordt geloof als het aan sommigen ligt steeds meer een privézaak achter de voordeur en is het beeld van kerk en godsdienst bij veel mensen niet positief.

Hoogstens word je wat meewarig aangekeken als je zegt te geloven, maar daar blijft het bij.

Weerstand en tegenwerking kennen wij over het algemeen niet. En de Nieuwsster heeft zelfs de kerken van Loosdrecht gevraagd om af en toe een artikel te leveren.

Maar dan die gedrevenheid die je bij Jeremia ziet, het niet kunnen zwijgen, in Godsnaam.

Ja, binnen onze eigen vertrouwde, kerkelijke kring kunnen we er rustig over praten.

Maar daarbuiten, op je werk, in je straat of misschien niet gelovige vriendenkring, laten merken waarom je, vanuit het gelóof, het met bepaalde zaken wel of juist niet eens bent, waarom je, vanuit je geloof, leeft en doet zoals je doet.

Of gewoon vertellen waarom het geloof voor jou belangrijk is, wat het voor je betekent.

Ik denk dat we daar vaak terughoudend in zijn, niet als zeuren over willen komen: ‘daar heb je hem, haar weer met het geloof’.

Zoals Jeremia zeker wel overkomen is en meer dan dat: bespot, mishandeld, het brengt hem schande en vernedering, hij wordt ervoor gevangen gezet.

Ook Jezus waarschuwt de leerlingen, als hij hen erop uit stuurt, dat ze weerstand zullen ondervinden, gezeseld zullen worden, voor het gerecht gesleept.

Waarschijnlijk klinken daarin door de ervaringen van de jonge gemeente van de jaren na het leven van Jezus.

Mattheus heeft z'n evangelie opgeschreven in de jaren 80. 10 jaar na de verwoesting van Jeruzalem en de tempel door de Romeinen.

Een roerige tijd met voortdurende dreiging.

Die eerste christenen ondervonden veel vervolgingen, er waren conflicten binnen de joodse gemeenschap, ook binnen families, en zelfs verraad.

‘de ene broer zal de andere uitleveren, zelfs vaders hun kinderen’.

Het zijn ervaringen die wij niet kennen, maar ook nu nog wel in andere landen voorkomen.

Waar christenen vervolgd worden, zelfs gedood en kerken in brand worden gestoken.

Ik weet niet of wij het, in ons comfortabele leven als gelovigen, ook zo voelen.

Of ons gelovig leven niet juist door rust en stilte wordt gekenmerkt, gemoedelijkheid, ja zelfs gezelligheid als we als gemeente samen vieren, koffie drinken, zingen, van gedachten wisselen over een interessant geloofsonderwerp.

Kennen wij ook de aanvechting van het geloof?

Misschien op een bepaalde manier toch wel.

Als ouders, in de opdracht om het geloof aan je kinderen door te geven, maar hoe doe je dat op een goede manier?

En dan het verdriet als je kinderen dat niet overnemen, kerk en geloof loslaten?

De aanvechting als je bij jezelf ziet dat je geloof maar voortkabbelt, zo vanzelfsprekend aanwezig, vaak zo vlak en ongeïnspireerd is.

En zou dat eigenlijk niet anders moeten zijn?

Zouden we niet veel meer moeten uitkomen voor ons geloof, het uitdragen.

En veel meer vanuit het geloof onze stem moeten laten horen tegen onrecht in onze samenleving en wereld.

Of de aanvechting als in perioden van moeilijkheden, ziekte of verdriet, je weinig merkt van de steun van het geloof, van God, als God soms zo ver weg lijkt.

En, hoewel je het niet wilt, toch de vraag naar het 'waarom' zich opdringt, 'waarom ik, waarom God gebeurt mij dit?'

Als na een ingrijpende gebeurtenis in je leven de vraag opkomt wat het allemaal voor zin heeft, óf het nog wel zin heeft, het leven, geloven?

En: wat geloof ik nu eigenlijk?

Soms zijn er meer vragen en twijfel dan geloof.

Misschien is Jeremia, ondanks die heel andere tijd waarin hij leeft, toch wel meer herkenbaar voor ons dan we dachten.

In z'n aanvechting, z'n onrust.

Nabijheid van God, geloof in God kan ook ons onrustig maken.

Omdat er nog zoveel in de wereld of misschien in ons eigen leven is dat de boodschap van God, het heil van God, zijn Koninkrijk, tegenspreekt.

En de vragen die daaruit opkomen kun je misschien lang
wegstoppen,

doen alsof alles goed is en dat geloven vooral een mooie
extra kleur geeft aan het leven.

Maar af en toe, opeens kunnen de vragen opdoemen, de
onrust vanwege dat geloof in God, dat ons toch niet
loslaat.

Niet los komen van God.

Zoals Jeremia het bijna uitschreeuwt, het kan je onrust
geven, vragen, de opdracht om de stem van het
evangelie te laten horen, hoe moeilijk soms ook.

Maar in die moeite mogen we erop vertrouwen, dat ‘niet
los komen van God’, ook betekent dat God ons niet
loslaat.

Met ons is op al onze wegen, al onze dagen,
als alles goed en voorspoedig gaat én ook als er moeilijke
perioden zijn in ons leven, als de vragen, het verdriet of
de zorgen, als de onrust groot is.

Werkelijk: God met ons.

Daarom kan midden in zijn klacht opeens óok dat loflied
van Jeremia klinken: ‘Zing voor de Heer, loof de Heer’.
Zoals wij na het gebed om ontferming altijd weer ons
glorialied zingen. Omdat Gods barmhartigheid geen
einde kent. God legt zijn vleugels van genade
beschermend om ons heen.

Loosdrecht, Gereformeerde Kerk
ds. Hillegonda Ploeger